

Verslag van de verkenner

Behandeld door	G.L.H. Corten	Datum	3 april 2026
E-mail	gijs.corten@utrecht.nl	Onderwerp	Verslag van de verkenner

Geachte leden van de raad,

In de afgelopen weken heb ik op uw verzoek mogelijke en kansrijke samenwerkingen tussen fracties in uw raad onderzocht. Dat had als doel om een stabiel college te vormen dat de komende jaren uw gemeente gaat besturen. Hiervoor heb ik gesprekken gevoerd met afvaardigingen van alle fracties die dat wensten. Dat waren prettige gesprekken waarin ik kennis heb kunnen nemen van de verschillende perspectieven van uw raadsleden over de wensen en zorgen van de mensen in de gemeente Utrecht. De fracties in de gemeenteraad hebben daarnaast met mij gedeeld welke ambities zij in de komende raadsperiode hebben voor de gemeente en ook welke uitdagingen zij zien.

In deze brief schrijf ik u over het resultaat van deze gesprekken en deel ik mijn advies voor een samenwerking. Dat doe ik aan de hand van de opdracht die u mij gegeven heeft (zie bijlage 1). Eerst schets ik het beeld dat ik heb gekregen van de verhoudingen in de raad en de gemeente, dan deel ik de resultaten van de inventarisatie van mogelijke samenwerkingen en vervolgens geef ik u mijn advies over de samenwerking van voorkeur: uit welke fracties moet deze bestaan en welke vorm van samenwerking vind ik, op basis van de gesprekken die ik heb gevoerd, verstandig? Ik begin met een uitleg van mijn aanpak.

Aanpak

Na het duidingsdebat heb ik alle fracties uitgenodigd voor een eerste gesprek. Vanwege de bijzondere verkiezingsuitslag, met tien verkozen eenpersoonsfracties, heb ik ervoor gekozen om te starten met een gesprek met de kleinste fractie en te eindigen met een gesprek met de grootste fractie. De uitnodigingsbrief aan de lijsttrekkers vindt u in bijlage 2. De fractie Utrecht Solidair heeft mij laten weten geen gebruik te willen maken van de uitnodiging. De inhoud van deze gesprekken is vertrouwelijk. Ik deel in dit verslag mijn algemene indrukken, geen uitspraken of citaten. Een aantal fracties schreef voorafgaand aan ons gesprek een brief aan mij. Deze brieven zijn te vinden in de bijlagen van dit verslag.

Ik heb de lijsttrekkers gevraagd ter voorbereiding na te denken over vier vragen. Deze vragen waren de leidraad voor ieder gevoerd gesprek:

1. Welke rol ziet u voor uw fractie weggelegd? Welke partijen moeten naar uw mening met elkaar samenwerken in deze raadsperiode? Welke samenwerkingsvorm heeft uw voorkeur?
2. Wat zijn de belangrijkste inhoudelijke thema's waar de onderhandelingen over zouden moeten gaan? Wat zou u deze raadsperiode willen bereiken voor de gemeente?
3. In de beleidsarme Voorjaarsnota 2026 lees ik dat u best moeilijke keuzes te maken heeft. Op welke manier vindt u dat financiële keuzes gemaakt moeten worden?
4. Zijn er nog bijzondere risico's waar u mij op wilt wijzen of andere zaken die u mij wilt meegeven?

Na deze ronde gesprekken heb ik enkele fracties uitgenodigd voor een tweede gesprek om wat ze met mij hebben gedeeld verder te bespreken. Vervolgens heb ik nog een aantal gesprekken georganiseerd waarin ik met meerdere fracties in wisselende samenstelling heb gesproken om na te gaan of een samenwerking tussen deze fracties kansrijk zou zijn. In mijn advies ga ik in op welke fracties dit zijn. Ik heb alle fracties die genoemd worden in mijn advies gevraagd of zij deze samenwerking ondersteunen. Dat was het geval. Daarmee wordt het advies gedragen door deze fracties.

De verhoudingen in de raad en in de gemeente

U heeft mij tijdens onze gesprekken veel verteld over de bestuurscultuur in Utrecht. Ik heb vernomen dat u een cultuur van prettige en constructieve onderlinge samenwerking heeft. U bent allen zeer betrokken en begaan met het welzijn van de inwoners van Utrecht, Vleuten, De Meern en Haarzuilens. En u heeft allen uw eigen, duidelijke politieke visie voor deze gemeente.

In vrijwel alle gesprekken kwam ter sprake dat er tien eenpersoonsfracties in de raad verkozen zijn. Veel fracties zien dat als een uiting van de politieke veelkleurigheid van de gemeente Utrecht. En hoewel de meerderheid van de mensen in gemeente Utrecht hun stem aan twee partijen heeft gegeven, zijn er ook andere stemmen die net zo goed gehoord moeten worden. Mijn gesprekspartners vertelden mij dat zij een brede vertegenwoordiging van inwoners en van de verschillende delen van de gemeente een belangrijk aandachtspunt vinden voor de samenwerking waarover ik mag adviseren. Dat betrek ik in mijn advies. Dat past in onze Nederlandse traditie, waar de meerderheid respect heeft voor de minderheid. In deze tijd waarin mensen soms tegenover elkaar komen te staan, is dat een belangrijk uitgangspunt voor elke politieke samenwerking. Tegelijkertijd baart de samenstelling van de raad velen van u zorgen. Er zijn veel fracties verkozen, en een groot deel daarvan is klein van omvang. Voor de bestuurbaarheid van de gemeente kan dit moeilijkheden geven en ook is het soms moeilijker om 'tegenmacht' te organiseren. Want kleinere fracties hebben minder mogelijkheden om het werk onderling te verdelen en zich te specialiseren. Specialiseren is een vereiste om een onderwerp te doorgronden, maar dat is moeilijker als je alleen bent, of met twee raadsleden in de fractie. Dat brengt het risico met zich mee dat sommige onderwerpen (te) weinig aandacht krijgen. De raad doet er daarom goed aan om te werken aan samenwerkingsvormen die het mogelijk maken dat ieder onderwerp voldoende aandacht kan krijgen. Daarbij zie ik een rol voor zowel de coalitie- als de oppositiefacties.

Wat daarnaast een door een aantal fracties gedeelde zorg is, is het grote aantal moties en amendementen dat de afgelopen raadsperiode is ingediend. Vooropgesteld, het is goed als een raad alle instrumenten gebruikt om politiek richting te geven en het college te controleren. Uit de gesprekken is mij gebleken dat u zelf vindt dat de kwantiteit afbreuk doet aan de kwaliteit: in beperkte tijd hebben de raad, het college en de organisatie zo minder tijd per raadsinstrument voor zorgvuldige voorbereiding en debat. Dit lijkt mij een thema dat de raad als geheel zou kunnen bespreken.

Uit de gesprekken begrijp ik dat de financiële uitdagingen van de komende tijd van de raad vragen dat de raad anders gaat werken. Het is een verantwoordelijkheid van de hele raad – coalitie en oppositie – om bij het indienen van eigen voorstellen steeds te zoeken naar financiële dekking. Die verantwoordelijkheid voelt uw raad: ik hoorde dat een aantal fracties hun keuzes aan de hand van tegenbegrotingen inzichtelijk maakt. Voortbouwend op deze breed gevoelde verantwoordelijkheid kunnen oppositie- en coalitiefacties ervoor kiezen om samen afspraken te maken over hoe men omgaat met de financiële ruimte die er is. Dat vraagt van de coalitie om de oppositie handreikingen te doen om zo ook de voorstellen van de oppositie in hun overwegingen te betrekken.

Inventarisatie van de verschillende mogelijke samenwerkingen tussen fracties

Vrijwel alle partijen vinden het logisch dat D66 en GroenLinks-PvdA¹ samen de kern van een samenwerking vormen. Zij hebben samen immers al een meerderheid van zetels. Veruit de meeste fracties geven de voorkeur aan een bredere coalitie bestaand uit meer dan twee partijen. Over de

¹ Ik heb vernomen dat partij GroenLinks-PvdA de naam Progressief Nederland (PRO) heeft aangenomen. Omdat de fractie in Utrecht op het moment van schrijven deze naam nog niet gebruikt, heb ik ervoor gekozen de term GroenLinks-PvdA in dit verslag aan te houden.

samenstelling van zo'n bredere coalitie, verschillen de meningen. Een fractie bracht een alternatief in waarbij D66 met een aantal fracties een coalitie vormt, zonder GroenLinks-PvdA. Ook een alternatief zonder D66 kwam ter sprake.

Meerderheidscoalities van drie of vier partijen zijn meermaals aangeduid als opties die zowel ruim voldoende in zetelaantal zijn, alsook recht doen aan de diversiteit in de gemeente en in de raad. Meerdere fracties hebben zich bereid getoond onder bepaalde voorwaarden aan zo'n meerderheidscoalitie deel te nemen. Hierbij is ook opgemerkt dat coalities met drie fracties kwetsbaar kunnen aanvoelen voor de derde partner, die significant kleiner zal zijn dan Groenlinks-PvdA en D66. Coalities met vier fracties moeten dan weer aanzienlijke(re) politieke verschillen overbruggen.

Ook zijn gedoogconstructies voorgesteld waarin een kerncoalitie bestaand uit Groenlinks-PvdA en D66 op bepaalde thema's akkoorden sluit om tot breder draagvlak te komen voor integrale (financiële) afwegingen. In deze constructie kunnen gedoogpartners op andere thema's dan ook verschillen met de coalitiefracties markeren.

Ik ben ook gewaarschuwd voor een te brede coalitie: dat zou ertoe kunnen leiden dat er te weinig wordt gezocht naar andere meerderheden waardoor het debat niet meer goed in de raad kan plaatsvinden. Een andere zorg die ik in meerdere gesprekken heb gehoord is dat als alle grote fracties in de coalitie plaatsnemen, de oppositie te gefragmenteerd is. Diverse fracties hebben benadrukt dat een stevige oppositie stem geeft aan degenen die zich anders niet gehoord voelt. Daarnaast kan de raad zo ook de vereiste (gebundelde) expertise opbouwen om tegenvoorstellen te doen. Een enkele fractie heeft tegen die achtergrond gepleit voor een zo smal mogelijke coalitie van 23 zetels. Vanuit die samenwerkingsvorm moet dan gezocht worden naar bredere steun in de raad, wat het debat in de raad bevordert.

Mijn advies

Op basis van de gesprekken, stel ik een meerderheidscoalitie voor van de fracties GroenLinks-PvdA, D66, CDA en Partij voor de Dieren. In deze coalitie is de keuze voor een progressieve politieke koers uit de verkiezingsuitslag te herkennen en wordt tegelijkertijd recht gedaan aan de veelkleurigheid die de gemeente Utrecht kenmerkt. Hoewel deze vier partijen logischerwijs elk een eigen visie en politieke kleur hebben, schat ik op basis van de gesprekken in dat de ideologische verschillen tussen deze partijen te overbruggen zijn.

Deze vier partijen vormen een coalitie met een stevige basis van 28 zetels. Gezien de financiële uitdagingen van de komende vier jaar en de onzekere tijden waarin we leven is deze basis belangrijk. Deze partijen hebben in onze gesprekken aangegeven bereid te zijn om de komende periode moeilijke maar onvermijdelijke keuzes te maken. Ondanks de verschillen die er ook zijn tussen deze vier partijen, heb ik er vertrouwen in dat ze hiervoor met elkaar tot gedragen voorstellen kunnen komen. Zij delen de visie dat de gemeente financieel gezond en toekomstbestendig moet zijn en dat op de lange termijn moet blijven.

De bovenstaande vier partijen hebben in de gesprekken met mij aangegeven zich ervan bewust te zijn dat samenwerking, zeker ook met de oppositie, belangrijk is. Dat vraagt iets van de vorm waarin deze partijen een akkoord formuleren, maar ook van hun houding de komende vier jaar. Zo kunnen zowel coalitie als oppositie bijdragen aan een evenwichtige en democratische besluitvorming.

Hoe nu verder?

Met dit verslag rond ik mijn opdracht als verkenner af. Ik licht dit verslag graag toe aan uw raad. Ik kan dan ook uw vragen beantwoorden. Ik wil u bedanken voor het vertrouwen en de fijne samenwerking. Ook wil ik mijn ondersteuning bedanken, evenals de griffier voor het bieden van deze ondersteuning.

Met vriendelijke groet,

Lilianne Ploumen
Verkenner

Bijlage 1. Opdracht aan de verkenner

23 maart 2026

Opdracht aan de verkenner

Geachte mevrouw Ploumen,

Van mevrouw Fattal hebben wij vernomen dat zij u voordraagt als verkenner namens de grootste (aanstaande) fractie Groenlinks-PvdA in de Utrechtse gemeenteraad. In het duidingsdebat op maandag 23 maart hebben wij gezien dat u brede steun geniet om deze taak uit te voeren.

Als verkenner heeft u de volgende taken:

1. In gesprek gaan met alle fracties in de raad om een beeld te krijgen van de verhoudingen;
2. Het inventariseren van de verschillende mogelijke samenwerkingen tussen fracties;
 - a. Het adviseren over de samenwerking van voorkeur en dan specifiek: Welke fracties onderdeel uitmaken van de beoogde samenwerking;
 - b. Welke samenwerkingsvorm hierbij kansrijk is;
3. Van bovenstaande een met argumenten onderbouwd schriftelijk advies uitbrengen aan de raad en dit advies in een raadsvergadering toelichten.

De griffier zal u voorzien van de nodige ondersteuning om uw taken te volbrengen.

Wij wensen u veel succes toe en vernemen het graag wanneer u denkt tot een afronding van uw taak te komen.

Met vriendelijke groet,

Sharon Dijkma
Voorzitter van de raad

Miguel Israel
Griffier

Bijlage 2. Uitnodigingsbrief aan de lijsttrekkers

Geachte lijsttrekkers,

Op 18 maart hebben de inwoners van gemeente Utrecht hun stem uitgebracht bij de gemeenteraadsverkiezingen. Uw fractie is hierbij verkozen. Ik wil u van harte feliciteren met deze grote eer.

In het duidingsdebat van vanmiddag heeft Mahaar Fattal mij voorgedragen als uw verkenner namens de grootste (aanstaande) fractie GroenLinks-PvdA. Ik heb de opdracht gekregen om namens uw raad in gesprek te gaan met alle fracties over de verschillende mogelijke samenwerkingen in deze raadsperiode en uw raad hierover schriftelijk advies te geven.

Graag maak ik op korte termijn een afspraak met een afvaardiging (maximaal twee personen) van ieder van de zestien in de raad verkozen fracties. Ik heb kennisgenomen van uw duiding van de verkiezingsuitslag en de positie die u voor uw fractie ziet in de komende raadsperiode. In de gesprekken hoor ik daarop aanvullend graag hoe u denkt over de volgende vragen:

1. Welke rol ziet u voor uw fractie weggelegd? Welke partijen moeten naar uw mening met elkaar samenwerken in deze raadsperiode? Welke samenwerkingsvorm heeft uw voorkeur?
2. Wat zijn de belangrijkste inhoudelijke thema's waar de onderhandelingen over zouden moeten gaan? Wat zou u deze raadsperiode willen bereiken voor de stad?
3. In de beleidsarme Voorjaarsnota 2026 lees ik dat u best moeilijke keuzes te maken heeft. Op welke manier vindt u dat financiële keuzes gemaakt moeten worden?
4. Zijn er nog bijzondere risico's waar u mij op wilt wijzen of andere zaken die u mij wilt meegeven?

U heeft allen een uitnodiging voor dit gesprek ontvangen. De gesprekken moeten ieder de ruimte bieden zich vrij uit te spreken en kennen daarom een vertrouwelijk karakter. Het is mijn streven deze gesprekken vóór zaterdag 28 maart afgerond te hebben.

Of er na deze gespreksronde voor mij aanleiding is om in de daaropvolgende week met enkele partijen (separaat of in combinaties) verder te spreken kan ik nu nog niet voorspellen. Dit hangt af van het beeld dat de eerste ronde mij oplevert.

Op het moment dat de gevoerde gesprekken mij daarvoor voldoende basis bieden, zal ik schriftelijk advies uitbrengen aan de raad. Dit advies is uiteraard openbaar. Daarmee wordt de verkennende fase afgerond.

Rest mij u bij voorbaat te danken voor uw medewerking en ik kijk ernaar uit uw visie te horen.

Met vriendelijke groet,
Lilianne Ploumen

Aan: Lilianne Ploumen, verkennen coalitie Utrecht 2026-2030
Utrecht, 24 maart 2026

Geachte mevrouw Ploumen, beste Lilianne,

In het duidingsdebat gistermiddag hebben we laten weten dat we graag met andere partijen willen nagaan of we als EenUtrecht een gedoogpartner kunnen zijn voor de nieuwe coalitie 2026-2030.

Waarom regeren met gedoogpartners?

Omdat je in een politiek versplinterd landschap niet met een minimale meerderheid moet gaan regeren, maar het wijzer is dat te doen met een zo breed mogelijk draagvlak. Omdat je met vijf lokale partijen waarvan er vier nadrukkelijk opkomen voor meer zeggenschap bij de Utrechters (SBU, US, UtrechtNu! en EenUtrecht) moet proberen ook daar aansluiting bij te vinden.

Omdat je in een gemeenteraad met tien éénmensenfracties die voornemens zijn honderden voorstellen in te dienen beter kunt nagaan hoe je dat kunt voorkomen door met enkele van hen tot een samenwerking te komen.

Waarom met EenUtrecht?

Omdat wij bij uitstek de lokale partij zijn voor meer zeggenschap met een progressief groen lokaal profiel. We kunnen ons op veel punten goed vinden in het huidige beleid, het zou groener en socialer kunnen en moeten, maar wat we vooral vinden is dat we als gemeente een stap moeten maken in het herstellen van het vertrouwen tussen overheid en burgers en het dus beter organiseren van participatie en zeggenschap bij Utrechters.

Wat wij graag terugzien in een gedoogakkoord?

Allereerst (i) het beter vastleggen van participatierechten in lokale wetgeving, spelregels en procedures, zoals geschetst in onze motie 2026/86 'Luisteren naar Utrechters'.

Vervolgens (ii) het versterken van de lokale democratie met gemeenschapsraden op wijk/buurniveau, regelmatig burgerberaden mogelijk in combinatie met referenda en meer steun voor belangenbehartiging (zoals de 'Stem van Utrechters'), onafhankelijke (onderzoeks)media en (debat)podia.

Tenslotte willen we graag (iii) meer ruimte en middelen voor de gemeenschap, dus voor organisaties van bewoners en buurtondernemers, op het gebied van welzijn, buurtzorg, re-integratie, (buurt)sport, (buurt)cultuur en het beheren van natuur, groen en openbare ruimte.

We horen graag of andere partijen hierover met ons in gesprek willen.

Met vriendelijke groet,
Gert Dijkstra, fractievoorzitter/raadslid EenUtrecht

Utrecht, 24 maart 2026

Geachte mevrouw Ploumen.

De afgelopen jaren heeft BIJ1 in de raad laten zien wat we kunnen bereiken als we samenkomen. Van het stoppen met het beboeten van dakloze mensen die buiten slapen en het oprichten van de Utrechtse transkliniek. Tot het opkomen voor ongedocumenteerde mensen, demonstranten en sekswerkers en dat we als eerste gemeente in Nederland de situatie in Palestina als genocide benoemt.

We komen op voor wie wordt uitgesloten en laten zien dat verandering écht mogelijk is, zonder onze idealen, én onze gemeenschappen uit het oog te verliezen. We zijn dan ook dankbaar dat we opnieuw het vertrouwen hebben gekregen van de stad. We zullen ons de komende vier jaar inzetten zoals u van BIJ1 gewend bent: altijd anti-racistisch en anti-kapitalistisch, zonder blad voor de mond, kritisch waar nodig, maar verbindend wanneer dit de stad ten goede komt.

De komende jaren heeft Utrecht meerdere grote opdrachten te voldoen: de wooncrisis, de klimaatcrisis en het racisme- en discriminatieprobleem. De marktwerking moet uit basisvoorzieningen als wonen en zorg worden gehaald, inzet op inclusie moet topprioriteit blijven, zeker wanneer extreemrechts aan terrein wint, ook in onze raad. Wat betreft BIJ1 ligt de prioriteit bij hen die het hardst geraakt worden door maatschappelijke problemen: kwetsbare groepen. Als de samenleving voor hen beter werkt, zal die voor iedereen beter werken. In een mensenrechtenstad ligt voor ons de belangrijke taak om niemand achter te laten in onze gezamenlijke strijd voor gelijkwaardigheid.

We feliciteren GroenLinks/PvdA dan ook van harte met hun winst. Aan hen ook de hoofdverantwoordelijkheid om de toon te zetten als grootste partij, en stevig te staan tegenover intolerant extreemrechts gedachtegoed. BIJ1 zal hun bondgenoot zijn waar mogelijk, maar ook bereid zijn om links bij links te houden. Dat doen wij graag wederom vanuit de oppositie. Ook kijken we in het bijzonder uit naar verdere samenwerking met Partij voor de Dieren en Denk.

Aangezien politiek slechts één van de manieren is om radicale systeemverandering te realiseren, zal BIJ1 naast de raad, nog steeds op straat actief blijven. Want verandering komt vanuit mensen die zich durven uit te spreken, niet alleen hier in de parlementaire politiek. In de raad blijven we ons inzetten voor een stad waar je menswaardigheid niet afhangt van het kapitaal dat je opbrengt of de mate waarin je je aanpast aan de norm. Een stad waar we intolerantie naar minderheden niet accepteren, waar we durven te dromen en waar we macht en middelen eerlijk verdelen. Er is immers genoeg voor iedereen.

Wij kijken uit naar een coalitie die ook mensen boven winst plaatst en zich hard maakt voor linkse waarden, zonder een centimeter te geven aan extreemrechts.

Stevie Nolten

JA21 Utrecht – Standpunt verkenningsfase gemeenteraad 2026

Aan: Mevrouw Lilianne Ploumen, verkenner

Van: Mika Raterman, lijsttrekker JA21 Utrecht

Datum: 25 maart 2026

Betreft: Visie JA21 Utrecht op coalitievorming en samenwerking in de nieuwe raadsperiode

Geachte mevrouw Ploumen,

Hartelijk dank voor uw brief van 24 maart en de uitnodiging voor een gesprek. Wij waarderen het dat u als verkenner alle zestien fracties betreft. Hierbij overhandigen wij u onze schriftelijke visie, die wij ook openbaar maken. Wij kijken uit naar ons gesprek en spreken ons vrijuit, zoals u vraagt.

Duiding van de verkiezingsuitslag

Utrecht heeft gesproken met een opkomst van 60,7% – de hoogste in veertig jaar. GroenLinks-PvdA is de grootste met 26,3% en 14 zetels. Samen met D66 (18,0%) vertegenwoordigen zij 44,3% van de stemmen en hebben zij een meerderheid van 23 zetels. Toch is dit geen breed draagvlak: tien partijen hebben precies één zetel, de stemmen zijn sterk versnipperd en een groot deel van de Utrechters heeft niet gestemd. Tegelijk is er een duidelijk signaal: Utrecht heeft rechtser gestemd. Twee nieuwe rechtse partijen (Forum voor Democratie en JA21) komen de raad binnen. JA21 behaalde de grootste groei van alle partijen (+2,5 procentpunt). De kiezer zegt luid en duidelijk: los de problemen op.

Rol van JA21 en gewenste samenwerkingsvorm

JA21 ziet voor zichzelf een constructieve, scherpe en controlerende rol – in welke coalitie of oppositie dan ook. Wij sluiten geen enkele partij bij voorbaat uit, behalve als die partij weigert problemen op te lossen. Een coalitie van alleen GroenLinks-PvdA, D66 en Partij voor de Dieren zou slechts 49% van de kiezers - inclusief niet stemmers is dat nog minder - vertegenwoordigen. Dat is te smal voor de grote opgaven waar Utrecht voor staat.

Wij pleiten daarom voor een breder draagvlak in de raad: een coalitie of gedoogconstructie die ook rechtse en lokale partijen betreft. Problemen zoals veiligheid, betaalbaarheid en bureaucratie horen niet links of rechts te zijn, ze zijn Utrechts. Een meerderheid in de raad kan tegen betaald parkeren in woonwijken zonder parkeerdruk en draagvlak zijn. Laten we die meerderheid benutten in plaats van te negeren.

Belangrijkste inhoudelijke thema's

De grootste opgaven voor Utrecht zijn:

- Veiligheid: meer handhaving, cameratoezicht op hotspots, nultolerantie voor wapens en overlast.
- Woningbouw: voorrang voor Utrechters en cruciale beroepen, realistische parkeernormen, minder regels zodat de markt kan bouwen.
- Mobiliteit: keuzevrijheid behouden, betaald parkeren alleen waar aantoonbare druk is, geen onnodige knips.
- Financiën en organisatie: lasten laag houden, bureaucratie terugdringen, gemeente weer dienstbaar maken.
- Integratie: wederkerigheid, prioriteit voor Utrechters bij schaarse voorzieningen.

Wij willen concrete resultaten: veiligere straten, betaalbare woningen, lagere lasten en hersteld vertrouwen.

Financiële keuzes

Financiële keuzes moeten realistisch, transparant en gericht op kerntaken: veiligheid, wonen, bereikbaarheid, zorg en een schone stad. Wij zijn tegen het uitgeven van belastinggeld aan ideologische projecten zonder direct resultaat. De algemene reserve is voor calamiteiten, niet voor gaten in de begroting. Wij willen woonlasten stabiliseren of verlagen door onnodige uitgaven te schrappen en de organisatie efficiënter te maken: minder beleid, meer uitvoering.

Risico's en overige aandachtspunten

Het grootste risico is versplintering zonder daadkracht. Met tien eenmansfracties dreigt een kakofonie waarin niets gebeurt. Een te smalle coalitie vergroot dat risico en ondermijnt het vertrouwen verder. Een tweede risico is dat de raad problemen blijft doorschuiven in plaats van op te lossen. Wij waarschuwen daarvoor: de kiezer heeft ons een opdracht gegeven. Die moeten we samen waarmaken.

Mevrouw Ploumen, JA21 kijkt uit naar de komende raadsperiode met scherpte, frisheid, constructiviteit en een groot hart voor Utrecht. Deze stad verdient beter dan versplintering en meer van hetzelfde. Wij zijn klaar om verantwoordelijkheid te nemen – in welke rol dan ook – mits de problemen écht worden aangepakt.

Wij zien uit naar ons gesprek en blijven beschikbaar voor nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Mika Raterman

Lijsttrekker JA21 Utrecht

Utrecht, 25 maart 2026

Geachte mevrouw Ploumen, beste Lilianne,

De kiezer heeft gesproken, maar wat heeft zij gezegd? Nu het stof van de uitslagenavond neerdaalt, worden de eerste contouren van de bestuurlijke toekomst van Utrecht duidelijk. Aan u de schone, maar vooral zware taak om een eerste aanzet te geven voor de nieuwe coalitie. Ik wens u daar veel wijsheid bij toe.

Met een opkomst van iets meer dan zestig procent is het hoogste percentage sinds de jaren '80 bereikt. Hoewel dit op zichzelf goed nieuws lijkt, betekent het dat nog altijd vier op de tien kiezers de weg naar het stemhokje niet hebben gevonden. Te zien is dat inwoners van met name Kanaleneiland en Overvecht, wijken met grote uitdagingen, zich niet aangesproken voelen door de lokale politiek. Dit is exemplarisch voor wat mijns inziens de grootste opdracht voor de nieuwe coalitie wordt. Het is van groot belang dat een coalitie de breedte van de stad aanspreekt en daarbij vooral de meest kwetsbaren niet vergeet. De nieuwe coalitie moet kunnen rekenen op een breed draagvlak en naast haar eigen achterban ook de zorgen van andere achterbannen en van hen die niet gestemd hebben meenemen.

Een coalitie die contact zoekt met de samenleving, zal voelen hoe veerkrachtig en barmhartig Utrecht is. In onze stad zijn talloze vrijwilligersinitiatieven, stichtingen, kerken, moskeeën en vele andere organisaties die zich inzetten voor hun naaste. Door hen ruimte te geven en te ondersteunen, kan de samenleving tot bloei komen.

De taken die liggen te wachten op het nieuwe stadsbestuur zijn groot. De sociale ongelijkheid groeit en de gezondheidsverschillen groeien mee. De maatschappij polariseert en mensen ontmoeten elkaar minder. De aarde warmt op, waardoor de natuur steeds verder onder druk komt te staan. Deze problemen, en vele andere, kunnen abstract klinken maar hebben zeer concrete gevolgen voor onze inwoners. Ze raken de meest kwetsbaren het hardst. Zij kunnen hun rekeningen niet meer betalen, zijn gaan met honger naar school en zij gaan er in hun gezondheid op achteruit. Voor hen zit de ChristenUnie in de gemeenteraad, en met hen op het netvlies zullen wij de komende vier jaar ons mandaat invullen. Als wij hun positie kunnen verbeteren, zullen wij steunen. Als hun positie in het geding komt, zullen wij strijden.

Ik mag erop vertrouwen dat wij er in deze grote opgave niet alleen voor staan. Ik bid voor u, uw werk en voor eenieder die betrokken is bij dit formatieproces.

Hoogachtend,

Derk van Bergen

Lijsttrekker ChristenUnie Utrecht

Utrecht. 27 maart 2026

Geachte mevrouw Ploumen, beste Lilianne,

Dank voor het gesprek dat wij zojuist met u hadden over de collegevorming in Utrecht. Bij deze ontvangt u onze antwoorden op de door u gestelde vragen ook op papier.

1. Welke rol ziet u voor uw fractie weggelegd. Welke partijen met elkaar samenwerken? Welke samenwerkingsvorm?

Wij zijn de grootste gebleven. De huidige coalitie heeft de meerderheid behouden. Wij nemen daarom graag onze verantwoordelijkheid in een groen-progressieve coalitie die de inhoudelijke koers van afgelopen jaren doorzet. Inhoudelijk zien wij daarom de beste aanknopingspunten met PvdD en D66. Dat zou zowel inhoudelijk als getalsmatig een stabiele meerderheidscoalitie die kan steunen op 25 zetels opleveren.

Naast een inhoudelijk en getalsmatig stabiele meerderheidscoalitie is samenwerking met niet-coalitiepartijen ook van belang. Wij willen niet dat voorstellen worden aangenomen met 25-20. Daarom stellen we onszelf de ambitie voor elk voorstel, inclusief begrotingen en voorjaarsnota's een grotere meerderheid (bijv 30 zetels) te halen dan alleen die van de coalitie. Dat vergt wethouders die met de hele raad goede contacten onderhouden en zich toegankelijk tonen voor oppositiefracties die dingen willen realiseren. Eventueel kunnen we vantevoren aantal thema's benoemen waar we expliciet willen samenwerken: in het duidingsdebat hoorden we thema's als gemeenschap, veiligheid voor vrouwen en weerbaarheid (wat nog meer?) voorbijkomen. Dit zijn thema's die in de vorige periode al het niveau van politieke meningsverschillen ontstegen en lenen zich dus goed voor een andere vorm van samenwerking. We staan ervoor open te onderzoeken hoe die vorm te geven.

2. Belangrijkste inhoudelijke thema's? Wat wilt u bereiken?

Schaarse ruimte in een snel groeiende stad eerlijk verdelen

Utrecht groeit heel snel. Vanuit de RSU hebben we dat steeds met als adagium "groei in balans" gedaan. Dat betekent dat voorzieningen en woningen mee moeten groeien. Met de huidige groei blijkt dat steeds minder houdbaar. Het is van belang daarom scherpe en vooral eerlijke keuzes te maken. Voor GroenLinksPvdA is groei geen doel op zich. We groeien zodat meer Utrechters betaalbaar kunnen wonen in een prettige en groene leefomgeving. Dat betekent dat we alleen woningen bouwen als dat wordt gegarandeerd door de benodigde investeringen conform de barcode (o.a. buurthuizen, sport en

groen) voor de bestaande stad én de nieuw te bouwen woningen. De parkeernorm is voor ons nadrukkelijk onderdeel voor het beoordelen van investeringsprojecten. Om genoeg ruimte te hebben voor woningen, groen en voorzieningen zal de ruimte voor mobiliteit kleiner moeten worden. Smallere wegen, minder parkeerplaatsen, meer ruimte voor groen. Als dat niet mogelijk is, zullen sommige gebiedsontwikkelingen flink kleiner of zelfs geschrapt moeten worden.

Kortom, als groei in balans volgens toekomstige prognoses niet mogelijk is dan kiezen we liever voor gematigde groei in balans dan groei uit balans (wel woningen maar minder groen en voorzieningen). Onze verwachting is dat hiervoor ook breed draagvlak is in de raad en de stad.

Toekomstbestendige, groene stad nalaten voor onze kinderen

Om de stad leefbaar en gezond te houden is het van het grootste belang dat we ook een gezonde leefomgeving hebben. Daarom moet het aandeel groen meegroeien met de stad (en conform Natuurherstelverordening toenemen na 2030). Naast groen is ook een betere luchtkwaliteit daarvoor van belang. Ook hierom is het van belang dat we doorgaan met de mobiliteitsvisie van afgelopen jaren: minder rijdende en stilstaande auto 's, meer fiets en voetganger. De energietransitie moet ook onverminderd doorgaan om toekomstbestendig te zijn.

Netcongestie is een grote zorg die allerlei ontwikkelingen bedreigt. We moeten goed kijken wat dit betekent voor onze ruimtelijke plannen.

Toenemende ongelijkheid keren

Met veel Utrechters gaat het goed. Maar het aantal mensen dat lang in diepe armoede leeft (101% Wsm) groeit en neemt een steeds groter aandeel in onder mensen onder Utrechtse armoedegrens (125% wsm). Financiële bestaansonzekerheid is een van de grondoorzaken die in de Sociale Visie Utrecht benoemd is om aan te pakken. Want financiële bestaansonzekerheid leidt tot problemen op individueel niveau (slechte (mentale) gezondheid, weinig toekomstperspectief, kinderen die minder kansen krijgen) en maatschappelijk niveau (veiligheid, vertrouwen in overheid, groeiende sociale scheidslijnen). Het is daarom in het belang van alle Utrechters dat mensen kunnen rondkomen, dat er goede sociale voorzieningen zijn en mensen die hulp nodig hebben geholpen worden. Net als ten tijde van corona moet er een college komen dat zich ten doel geen zaken stuk te bezuinigen die nodig zijn voor sociale samenhang. Want eenmaal weg is het moeilijk herstellen.

Verbonden stad in een gepolariseerd land

We leven in nationaal en internationaal zorgelijke tijden. Mensen kijken daarom nog meer dan anders naar hun lokale bestuurders, zij worden meer vertrouwd dan landelijke politici (zie Utrecht Monitor). Het is van het grootste belang dat er een lokaal bestuur komt dat zorgvuldig met die

verantwoordelijkheid omgaat, zorgen serieus neemt, met iedereen verbinding zoekt en tegelijk eerlijk is inzake bovenstaande onderwerpen. Een bestuur dat actief in verbinding staat met gemeenschappen, ook als die minder op hen lijken. Een bestuur dat omkijkt naar iedereen (dat is iets anders dan iedereen tevreden stellen) bevordert een weerbare samenleving waarin mensen ook naar elkaar omkijken in crisistijd.

3. Op welke manier vindt u dat financiële keuzes gemaakt moeten worden?
Helaas ligt er inderdaad een periode voor ons van lastige financiële keuzes. Wat GroenLinks-PvdA betreft hanteren we bij die keuzes het principe 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' en 'de gebruiker betaalt'. Dat betekent dat onze partij eerst kijkt naar het verhogen van de lasten en pas daarna naar bezuinigen, waarbij onze maatschappelijke ambities helemaal aan het eind aan bod kunnen komen. Dat is wat ons betreft eerlijk.

Concreet betekent dit dat wij in de eerste plaats kijken naar het verhogen van de OZB, het verhogen van de toeristenbelasting, het kostendekkend maken van de leges en het uitrollen/uitbreiden van betaald parkeren in de hele stad. Betaald parkeren (gedeeltelijk) terugdraaien is voor ons onbespreekbaar gezien het enorme financiële gat wat dit veroorzaakt in al zeer krappe tijden (naast de gevolgen hiervan voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals hierboven beschreven). Pas na het verhogen van de lasten kan er – als het niet anders kan – worden bezuinigd. Bij deze keuzes zal GroenLinks-PvdA altijd de meest kwetsbare Utrechters ontzien. Bezuinigingen op armoedebeleid, onderwijs en het brede sociaal domein moeten dan ook worden voorkomen.

Ruimtelijk maken wij ook scherpe en vooral eerlijke keuzes. Groei is geen doel op zich. We groeien zodat meer Utrechters betaalbaar kunnen wonen in een prettige en groene leefomgeving. Dat betekent dat we alleen woningen bouwen als dat wordt gegarandeerd door de benodigde investeringen conform de barcode (o.a. buurthuizen, sport en groen) voor de bestaande stad én de nieuw te bouwen woningen. De parkeernorm is voor ons nadrukkelijk onderdeel voor het beoordelen van investeringsprojecten. Als dat niet mogelijk is, zullen sommige gebiedsontwikkelingen flink kleiner of zelfs geschrapt moeten worden.

4. Bijzondere risico's

In Vleuten de Meern heerst sinds de opgelegde fusie in 2001 al een gevoel van niet gezien worden, er niet helemaal bij horen. Een college dat bestaat uit partijen die samen minder dan de helft van de kiezers in die wijk vertegenwoordigt zal extra hard moeten werken om te laten zien dat ze er voor de hele stad zijn. Dat kan door in het akkoord extra aandacht te besteden

aan thema's die in Vleuten spelen. De opbrengsten van onze huis-aan-huis-acties en de verkiezingsprogramma's van alle partijen kunnen dienen als input. Dat kan gaan om locatiegebonden kwesties, maar ook op thema's die meer leven in Vleuten de Meern vanwege de demografische samenstelling, zoals zorg. De wijkwethouder kan ook vaker in de wijk aanwezig zijn met bijv een vaste werkbezoekendag.

Wij danken u voor het gesprek en zijn graag beschikbaar voor komende gesprekken. Het moge duidelijk zijn dat wij graag verantwoordelijkheid nemen om tot een college te komen dat de problemen van deze stad aanpakt en daarbij recht doet aan alle Utrechters, van Overvecht en Sterrenwijk tot Vleuten de Meern.

Vriendelijke groet

Linda Voortman en Mahaar Fattal.